

Foto: Merete Greaker

Forskrift om avl av hund vil skjerpe innsatsen for sunn avl

Avl har mye å si for dyrevelferden. Det gjelder ikke minst for hund. For å klargjøre og skjerpe reglene om avl av hund, vil Mattilsynet foreslå ei forskrift med blant annet påbud om effektive avlsprogram. Vi er i ferd med å ferdigstille forskriftsutkastet og vil så snart som mulig sende det til Landbruks- og matdepartementet. Vi håper å få gjennomført høring raskt, og at forskrifta kan bli gjeldende allerede fra 1. januar 2023.

Tekst: Bjørnar Stavenes, seniorrådgiver og jurist fra Mattilsynet

Innledning

Det gjøres mye seriøst og godt arbeid for å gi hunder genetiske forutsetninger for gode liv uten unødvendige plager. Sunn avl av hund er et felles ansvar for alle hundeorganisasjoner og oppdrettere. Jo flere som trekker i riktig retning, jo sunnere blir hundene. Bli oppslutninga derimot for lav, uteblir de store resultatene.

Selv om mange gjør mye bra, er det fortsatt for mange hunder som har for store arvelige problemer. Noen hunderaser og blandinger er mer utsatte for slike problemer enn andre. Kritikken mot hundeavl, og særlig mot avl av de særlig belasta rasene, er hard og økende.

Et utslag av kritikken er rettssaken om avl av engelsk bulldog og cavalier king charles spaniel. Norsk hundeavl må forbedres vesentlig for å komme kritikerne i møte og unngå lignende rettsaker i framtida.

Gjeldende regler

Hunder og andre dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødvendige belastninger. Dyr har egenverdi uavhengig av nytteverdien de har for mennesker. Disse grunnleggende kravene står i dyrevelferdsloven § 3 og gjelder også i forbindelse med avl.

Dyrevelferdsloven § 25 inneholder ytterligere og noe mer konkrete bestemmelser om avl. Bestemmelsene er retta mot dyreholdere, oppdrettere, avlsorganisasjoner og raseklubber. Paragrafen gir også hjemmel til å fastsette forskrifter med enda mer konkrete avlsregler.

Det følger av § 3 og § 25 at hunder ikke skal brukes i avl dersom de har arvelige egenskaper som vil påføre avkommet unødvendige belastninger. Dette betyr at belastningene må veies opp mot behovet for å avle fram avkom.

Avl er i utgangspunktet legitimt og en selvfølgelig forutsetning for alle hunderaser. Rasene er utvikla over tid og har oppnådd en viss kulturell og økonomisk verdi. Dette må det må tas et visst hensyn til. Visse belastninger er allment aksepterte som en del av rasenes særpreg, men det går ei grense for hva som kan aksepteres. Ingen rase rettfærdiggjør avkom som knapt kan puste eller bevege seg uten smerter eller store vansker. Dette er unødvendige belastninger som gjør avl ulovlig.

Vurderingen av om belastningene er unødvendige eller akseptable, må gjøres individuelt etter § 3 og § 25. Selv om ett eller flere individer av en rase er utsatt for unødvendige belastninger, kan det ikke uten videre konkluderes at alle individer av rasen har og vil videreføre slike belastninger. Det må videre tas hensyn til at individene også kan ha gode egenskaper som bør videreføres, eller at det er behov for å unngå innavl.

Behovet for forskrift

I ei forskrift kan vi fastsette avlsregler som er mer konkrete enn det som følger av dyrevelferdsloven § 3 og § 25. Regelverket blir dermed enklere og mer brukervennlig for både oppdrettere og organisasjoner. Det blir mer forutsigbart hva som er rett og galt, og Mattilsynet kan føre en mer målretta og ensarta offentlig kontroll med oppdretterne.

I dag er det frivillig å delta i det organiserte avlsarbeidet. Oppdrettere som ikke ønsker å følge organisasjonenes råd og strategi, kan melde seg ut og i praksis fortsette avl etter egne prinsipper.

Med ei forskrift kan oppdretterne forpliktes til å delta i og følge organisasjonenes program for sunn avl. Obligatoriske avlsprogram vil gi organisasjonene makt og virkemidler overfor oppdretterne. Organisasjonene kan dermed gi avlsarbeidet riktig kurs og god fart.

Hva forskrifta bør gjelde

Forskrifta bør i utgangspunktet gjelde all reproduksjon av hund. Alt fra mer eller mindre tilfeldige paringer til planlagt og kommersiell oppdrett.

Kravene i forskrifta bør også gjelde uansett hvilke hunder som brukes og avles. De fleste kravene bør gjelde både tisper og hannhunder. Avl av rasehunder er mest organisert og vil derfor lettere kunne oppfylle krav om avlsprogram, men kanskje nettopp derfor er det behov for tilsvarende krav til avl av blandingshunder.

Forskrifta vil gjelde velferden for hundene. Det primære er de arvelige egenskapene som påvirker velferden for avkommet. Men det er også viktig å få forskriftsregulert velferden for avlshundene og for tisper og valpene.

Hvem forskrifta bør gjelde for

Forskrifta bør i utgangspunktet gjelde alle som bruker hunder i avl.

Et viktig spørsmål i den sammenhengen er om alle bør forpliktes til å delta i avlsprogram, eller om dette bare bør kreves av de som driver oppdrett på et visst nivå. Det samme spørsmålet gjelder også andre krav som vi foreslår, for eksempel krav om melding til Mattilsynet. Se litt mer om dette nedenfor.

Kravene må omfatte så mange at de får den nødvendige virkninga. Mange hunder stammer fra små oppdrett, så terskelen må ikke ligge for høyt. Samtidig kan vi ikke fastsette ei forskrift som virker urimelig og uforholdsmessig tyngende for alminnelige hundeeiere, som kanskje bare får ett valpekull.

Videre bør forskrifta ha regler for hundeorganisasjonene og involverte veterinærer. ▶

HUNDEGÅRDSELEMENTER

- Stort utvalg og kvalitet
- Hundehus
- Inngangsluker
- Varmeelementer
- Oppvarmet vannkopp
- ATV hundetrimmer
- Gaupa hundeprodukter - norskprodusert

NORGES BILLIGSTE

1960 Løken
Mob. 976 62 350
E-post: post@kkimport.no
www.kkimport.no

KK Import AS

Bjørnar Stavenes, seniorrådgiver og jurist fra Mattilsynet

Hvilke krav som bør stilles til alle

Vi mener at det bør forskriftsfestes at alle som bruker hunder i avl, skal ha kjennskap til arvelige og belastende egenskaper hos egne hunder, forebygge uønska og forbudt avl, og sikre at avlshundene er merka og registrerte. Det bør også være krav om å sikre mor og valper godt levemiljø, tilsyn og stell, og ei minstetid sammen.

Det bør forskriftsfestes et generelt forbud mot bruk av hunder med arvelige egenskaper som er kjente og vil påføre avkommet unødvendige belastninger. I tillegg bør det være forbud mot innavl, og forbud mot bruk av hunder på grunn av ulik størrelse, antall keisersnitt, alder eller antall kull. Det bør også være forbud mot inseminering uten særlig grunn

Hvilke krav som kanskje bare bør stilles til definerte «oppdrettere»

Noen krav bør som nevnt kanskje begrenses til å gjelde de som avler på et visst nivå. Vi vil foreslå å kalle dem «oppdrettere» i forskrifta og definere begrepet knytta til hvor mange valpekull personen har avla fram.

Dette gjelder krav om melding til Mattilsynet, mer inngående avlskunnskaper, veterinærundersøkelse av hunder før første gangs bruk, avls- og velferdsplan, avlsjournal og deltakelse i avlsprogram.

Kravet om avlsprogram

Norsk Kennel Klub er en «avlsorganisasjon» etter dyrevelferdsloven § 25. Det betyr at NKK som andre avlsorganisasjoner har et lovfesta ansvar for at avlen foregår på lovlig vis. Raseklubbene har også et slikt ansvar.

Vi foreslår at dette ansvaret ifølge forskrifta skal utøves ved å ha og håndheve avlsprogram, som oppdretterne må være med i. Det bør stilles krav om at avlsprogrammene har tilstrekkelig effekt, og spesifikke regler om hvilke egenskaper som er unødvendig belastende for ulike raser. Programmene bør også ha regler om tiltak og sanksjoner overfor deltakerne, og krav om at deltakerne skal følge veterinærenes råd, gjennomføre visse tiltak for sunn avl og gjennomføre kurs eller ha nærmere bestemt kompetanse.

Veterinærenes rolle

Sunn avl av hund forutsetter dyktige og engasjerte veterinærer og tilgjengelige helseopplysninger om avlshunder. For å sikre dette bør forskrifta ha regler om hvilke oppgaver veterinærene har.

Det er veterinærene som sørger for at hundene merkes og registreres. Dette vil komme klart til uttrykk i den kommende forskrifta om merking og registrering av hund. Men det bør også gjenspeiles i forskrifta om avl av hund.

Veterinærene bør videre ha en nøkkelrolle i avlsprogrammene. Det bør forskriftsfestes at veterinærer som undersøker avlshunder, har særlig avlskompetanse, og at de undersøker og vurderer avlshunders helsetilstand og arvelige egenskaper.

Etter undersøkelsen bør det kreves at veterinæren utsteder genetisk helseattest, dokumenterer og registrerer helseopplysninger, og gir og dokumenterer konkrete råd om bruk av hunder i avl.

Det bør også være veterinærer som har ansvar for sæduttak og inseminering.

Avlsprogram, ikke raseforbud

Vi foreslår altså krav om avlsprogram, som organisasjonene skal bruke til å styre avlen i riktig retning og med god framdrift. Det gjøres mye bra arbeid, og vi tror at også raser med særlige problemer kan avles sunne gjennom slike programmer. Vi foreslår derfor ikke å forskriftsfeste forbud mot avl av visse raser, og heller ikke forbud mot visse egenskaper eller grader av egenskaper.

Slike strenge forskriftskrav bør vi vente med til det eventuelt og mot formodning viser seg at de obligatoriske avlsprogrammene ikke fungerer etter intensjonen. ■

NKK om oppdretterforskriften

Tekst: Nina Brogeland Laache, Avdelingsleder helse og registrering

Veldig mange av kravene i forskriftsforslaget er allerede en del av NKKs regelverk. Vi er derfor glade for at det kommer en forskrift som tar disse bestemmelsene inn i seg. Forskriften innebærer et betydelig løft for hundevelferden og -helse, og er etter vår/NKKs vurdering et viktigere og mer effektivt tiltak for å ivareta hunders velferd og helse enn dommen fra tingretten.

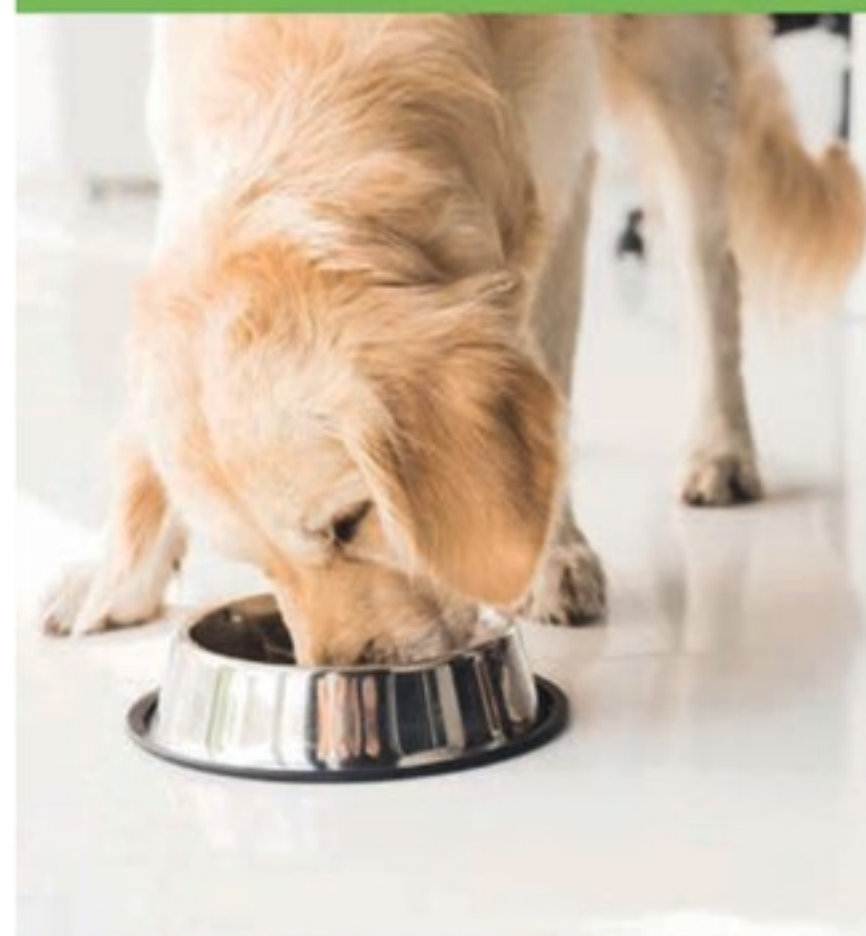
At forskriften gjelder all avl, ikke kun den i regi av/tilknytning til NKK er godt nytt, både for hundene og dem som driver godt avlsarbeid og er glad i hundene sine. Med en slik forskrift får vi et regelverk som er likt for alle aktører innen avl av hund, uavhengig av rase eller hundetype. Vi i NKK mener dette fremmer et ansvarlig avlsarbeid og setter en stopper for uforsvarlig og uregistrert avl utenfor NKK.

Samtidig pålegger forskriften NKK som avlsorganisasjon et betydelig ansvar for at avlen er i tråd med regelverket. Det forplikter oss til å fortsette det gode arbeidet og jobbe målrettet for bedre helse og velferd for hundene våre.

Nina Brogeland Laache, Avdelingsleder helse og registrering

Nettdyret.no har det du trenger for en sunn og lykkelig hund!

Vi fører et stort utvalg av sunt og næringsrikt fôr til din hund i tillegg til alt du trenger av seler, bånd, dekken og leker.

Klikk deg inn på www.nettdyret.no

Josera

MAC's

TUNDRA

Er du oppdretter?

Hos Nettdyret kan du få svært gunstige avtaler på både fôr, utstyr og valpepakker.

Les mer på nettdyret.no/oppdretter

 **nett
dyret.no**

  Nettdyret.no

Alltid fri frakt over 499,-

Hovedstyret ønsker å tilby klubber, forbund og oppdrettere nye avlsverktøy

Klubber, forbund og ikke minst oppdrettere arbeider kontinuerlig for at valper skal ha god helse og for at de skal kunne leve lange og gode liv til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet. For å oppnå dette benyttes bl.a. helseinformasjon og informasjon om prøveresultater på foreldredyr og deres slektninger. Hovedstyret ønsker nå å gjøre dokumentasjon- og seleksjonsdata mer tilgjengelig for alle, samt for å kunne kombinere data for flere egenskaper samtidig.

Tekst: Cecilie Holgersen, NKK prosjektleder

Norsk Kennel Klubs fagsystemer (herunder bl.a. Dogweb og Arra) inneholder svært mye informasjon om enkeltindivider. Her ligger informasjon om en rekke helsetester og resultater fra ulike prøver og konkurranser hundene har deltatt på i tillegg til stamtavlene, innavlsberegninger mm som danner ryggraden i arbeidet med sunn raseavl. All informasjon ligger åpent for alle, slik at også valpekjøpere kan gå inn på foreldredyr og se helsestatus og resultater for disse før de beslutter å kjøpe valp. I dag må man inn på hver enkelt hund og lese – nå ønsker NKKs Hovedstyre å gjøre dataene enklere å bruke, og gjøre det enklere å også få tilgang til indekser for ulike avlsverdier.

Det ble i januar tegnet en intensjonsavtale med Aninova og Kong Arthur (se faktaboks), for å utrede muligheten for å starte et felles selskap som skal arbeide med å utvikle et verktøy der klubber, forbund og oppdrettere enkelt kan få tilgang på ulike relevante kombinasjoner av data for å forbedre avlsarbeidet ytterligere. I juni tar Hovedstyret stilling til om et felles selskap er veien å gå for å få dette på plass. Underveis i utredningen har det blitt enda mer tydelig at det er behov for slike verktøy – en rekke klubber og forbund har sett forslag til verktøy som vil gjøre deres arbeid enklere. Tilbakemeldingene er at vi har behov for dette. Og mer.

Vi har behov for bedre tilgjengelighet til arvelige kliniske diagnoser i avlsarbeidet

I 2017 opprettet NKK et eget register der veterinærer kunne registrere arvelige kliniske diagnoser på hunder i Dogweb. Hensikten var å lage et avlsverktøy slik at oppdrettere og eiere har mulighet til å være åpne om sykdom på individer i sine linjer, og får registrert

dem på en måte som gjør informasjonen lett tilgjengelig. Registreringen var ment som et nyttig arbeid mot uheldig avl på hund, og å bidra til å gi raseklubbene og -forbundene mer informasjon om hva de bør jobbe med fremover. Målet var å få inn mange diagnoser, dessverre ser vi at registeret i for liten grad benyttes av veterinærene.

Som del av avtalen NKK inngikk med Dyr ID i 2018, ligger at NKK skal få tilgang til informasjon om arvelige sykdommer om NKK registrerte hunder på individnivå fra sykdomsregisteret Pyramidion. I tillegg skal statistikk over sykdommene leveres samlet på rasenivå, slik at klubber og forbund kan bruke disse. Ved avtaleinngåelsen var Pyramidion i utviklingsfasen, per i dag samler systemet inn data fra en stor andel av norske veterinærer. Norsk Kennel Klub er nå i nær dialog med Dyr ID for å starte overføringen av diagnoser, slik at vi kan benytte den i vårt avlsarbeid. Vi har foreløpig ikke fått tilgang på denne informasjonen, men NKKs Hovedstyre håper den vil bli tilgjengelig i løpet av 2022. Vi ser for oss at med nyutviklede avlsverktøy og tilgangen på diagnoser kan vi løfte arbeidet til klubber, forbund og oppdrettere for enda bedre seleksjon av avlsdyr fremover.

Populasjoner er ikke norske

Hundeavl er internasjonalt. Mange oppdrettere henter inn avlsdyr/-materiale fra utenlandske hunder, og et verktøy som kun ser på den norske populasjonen vil ikke gi full informasjon til disse. NKK ser derfor – i første omgang – på muligheten for å få til et samarbeid med de andre nordiske kennelklubbene for å få frem dokumentasjon og seleksjonsmuligheter innenfor

den nordiske populasjonen. Dette er viktig for oss å få på plass, og enkelte raser er helt avhengige av god informasjon for hele den nordiske bestanden for å kunne avle optimalt. Å importere alle nordiske hunder inn i Dogweb/Arra er ikke en farbar vei av flere grunner. Et avlsverktøy som ligger som en egen data-base som låner dataene fra de ulike rase-/kennelklubber kan være en mulig løsning for å få frem dataene på en god måte. Da vil vi for eksempel kunne beregne slektskapsverdier på nordisk nivå, og sikre at så store deler som mulig av bestanden benyttes i avl og oppdrett. Dette kan bla forbedre bevaringen av genetisk variasjon i rasene, og bidra til enda sunnere og friskere hunder fremover.

Et nytt system vil basere seg på kvalitetssikrede data

Det finnes systemer i dag som baserer seg på en stor grad av egenrapportering fra hundeeiere og -oppdrettere. For Norsk Kennel Klub er det viktig at dataene som benyttes i dokumentasjon og seleksjon består av kvalitetssikrede data. Verktøyene vi nå ser på muligheten for å utvikle vil derfor benytte data fra Dogweb og Arra, fra Pyramidion når tilgangene derfra er på plass, og fra andre nordiske kennelklubber. Det vil ikke ligge noen egenrapportering til grunn.

Første vurdering gjøres av Hovedstyret i juni

Siden NKK tegnet intensjonsavtalen med Aninova og Kong Arthur i januar, har en prosjektgruppe med deltakere fra alle tre selskap arbeidet intensivt med å utrede muligheten for å etablere et felles selskap som kan utvikle nye avlsverktøy. Det har vært avholdt en rekke workshops med raseklubber og -forbund, møter med andre nordiske kennelklubber, og verktøyene har blitt presentert på NKKs avlsrådseminar. Tilbakemeldingene er at verktøyene er ønsket og savnet, men at det er sentralt å få bl.a. informasjon fra veterinærenes fagsystemer og fra andre nordiske land for at det skal bli så bra som vi ønsker.

Gode avlsverktøy krever gode kvalitetssikrede data. Gjennom et nytt selskap vil NKK kunne tilføres ytterligere avlskompetanse fra fagmiljøene for husdyr. Det er et sterkt fagmiljø i NKK i dag som også samarbeider godt med NMBU. Gjennom tilgang på helse-data fra Pyramidion vil det nye selskapet få en samlet kompetanse som er blant de beste i verden. Et samarbeid på Nordisk nivå vil tilføre ytterligere kompetanse og gode data. Det er summen av data og fagkompetanse som vil bli levert til medlemmene i NKK gjennom nye verktøy og tjenester.

Workshops med klubber og forbund har trukket frem flere mulige løsninger i tillegg til alternativet med å starte et nytt selskap med dette som formål. Beslutningen ligger hos styrene i alle tre involverte selskap i juni.

At det er behov for nye og videreutviklede verktøy som kombinerer data fra alle deler av kennelklubbens fagsystemer, samt fra veterinære systemer og andre lands data er det ingen tvil om. ■

Prosjektgruppen:

Prosjektgruppen som utreder intensjonsavtalen består av prosjektleder Cecilie Holgersen (Norsk Kennel Klub), Marte Wetten (Aninova) og Bjørn F. Oustad (Kong Arthur)

Kong Arthur er et selskap som leverer konsulenttjenester innen forretningsutvikling, design og teknologi.

I forretningsutvikling vektlegges teknologi som en viktig driver og inngår alltid i arbeidet ved videreutvikling av bedriftens forretningsmodell.

Kong Arthur leverer produkter innen bransjene telekom og høyere utdanning samt ulike tjenester innen et stort spekter av næringer.

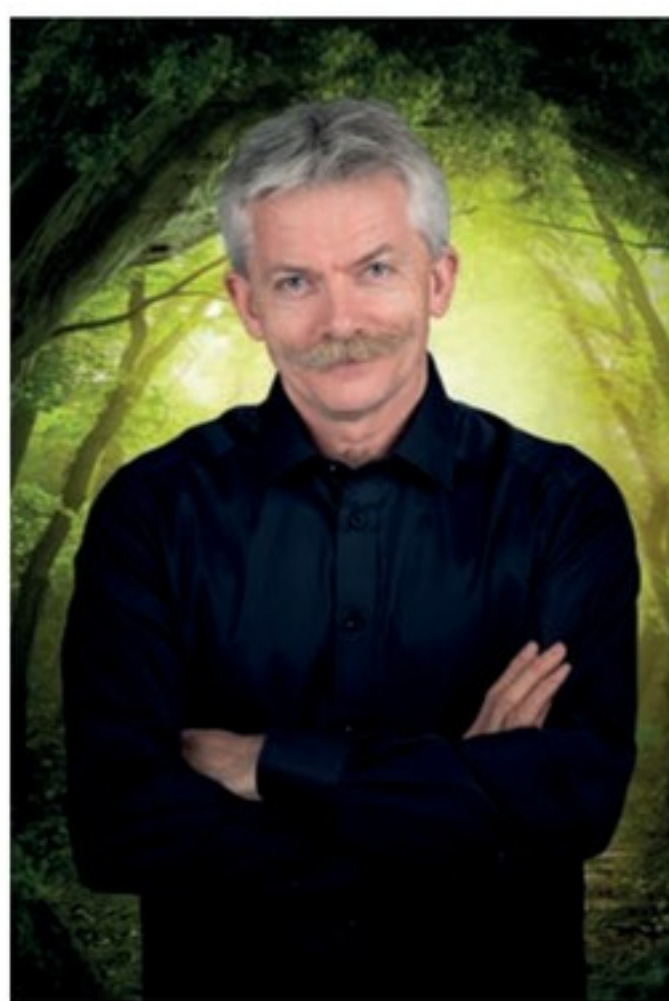
Selskapet er etablert i Innlandet og har i dag 28 medarbeidere fordelt på Gjøvik, Lillehammer og Brumunddal.

Daglig leder er Bjørn Flengsrud Oustad.

Aninova er et selskap som utvikler verktøy for avl, både til hund og produksjonsdyr.

Selskapet er et utspring fra avlsmiljøet på Hamar, og deler lokaler med flere avlsorganisasjoner. Aninova har kjørt flere forskningsprosjekter på hund, blant annet med NKK, Norske Elghundklubbens Forbund og Norske Dachshundklubbens Forbund.

Daglig leder er Marte Wetten.

Bjørn Flengsrud Oustad, daglig leder i Kong Arthur

Marte Wetten, daglig leder i Aninova

UTKAST TIL FORSKRIFT OM AVL AV HUND

Vi viser til oppdraget om å utarbeide et forslag til forskrift om avl av hund. Nå har vi et forskrifts-utkast klart, og sender det for å få en foreløpig vurdering fra departementet. Vi har behov for en slik tilbakemelding før vi fullfører oppdraget med utkast til høringsbrev og konsekvensvurdering.

Arbeidet så langt

I arbeidet med forslaget har vi tatt utgangspunkt i dyrevelferdslovens bestemmelser og oppdraget fra departementet. I tillegg til vår egen veterinærfaglige og juridiske kompetanse har vi i stor grad basert forslaget på EU's retningslinjer for avl av hund, Sveriges kjøledyrforskrift og retningslinjene til Norsk Kennel Klub.

Vi har fått svært nyttige innspill fra Norsk Kennel Klub, Norges Hundekjørerforbund, Den norske veterinærforening, Dyrebeskyttelsen Norge og NOAH – for dyrs rettigheter. Det synes å være bred enighet om at det bør fastsettes ei forskrift om avl av hund, og at forskrifta i hovedsak bør ha det innholdet vi foreslår. Det er derimot ulike meninger om hvor detaljert og streng forskrifta bør være. Det gjelder særlig spørsmålet om forbud mot avl av visse hunderaser.

Underveis i arbeidet har vi fått både en endring i dyrevelferdsloven § 25 og en dom fra Oslo tingrett om hundeavl.

Lovendringen har gitt myndighetene klar hjemmel til å ansvarliggjøre dyreholdere, oppdrettere, avls-organisasjoner og raseklubber. Det er blant annet grunnlag for å kreve at organisasjonene skal ha avlsprogram, som oppdrettere skal delta i.

Dommen og forbudene mot avl av hunderaser som framgår av den, er ikke i samsvar med hvordan vi foreslår å regulere hundeavl. Ankesaken skal behandles i Borgarting lagmannsrett i september, og vi ønsker at retten skal vurdere hvilken betydning forskriftsforslaget har for utfallet. Det er prinsipielt viktig for oss å få gjennomslag for at forhold av generell betydning for dyrevelferden bør reguleres i forskrift, og ikke gjennom sivile søksmål og dommer overfor dyreholdere og interesseorganisasjoner.

Kort om forslaget

Forskrift om avl av hund skal ifølge forslaget gjelde all reproduksjon av hund og alle som er involvert i slik reproduksjon. Bestemmelsene gjelder alle hundetyper, ikke bare rasehunder.

Vi foreslår krav til dyreholdere, oppdrettere, avlsorganisasjoner og raseklubber. Vi foreslår definisjoner av disse pliktsubjektene og andre viktige begreper (*forskriftsutkastet § 3*). Underveis har vi fått avklart med Norsk Kennel Klub og Norges Hundekjørerforbund at de må regnes «avlsorganisasjoner», slik vi definerer begrepet. Vi har også kommet fram til en vid definisjon av «oppdrettere» som vil omfatte alle som får mer enn ett valpekull.

Vi foreslår også bestemmelser om veterinærenes oppgaver i avlsarbeidet (*forskriftsutkastet § 6, § 17 og § 22*). Disse bestemmelsene må til dels hjemles i dyrehelsepersonelloven.

Sentralt i forslaget er kravet om avlsprogram (*§ 20 og § 21*). Oppdrettere skal ifølge forslaget ha plikt til å delta i slike program, mens avlsorganisasjonene og raseklubbene får ansvaret for å etablere og drive dem. Gjennom avlsprogrammene kan og skal organisasjonene regulere avl av de ulike hundetyperne. Det skal fastsettes krav og tiltak som er mer konkrete, utfyllende og gjerne strengere enn bestemmelsene i forskrifta. Organisasjonene får dermed både rett og plikt til å bestemme hvordan oppdretterne skal bruke hunder i avl og dermed styre norsk hundeavl i riktig retning.

Vi foreslår også bestemmelser om

- avlskompetanse for dyreholdere (*§ 4*), oppdrettere (*§ 16*) og veterinærer (*§ 22*)
- forebygging av tilfeldig, uønsket eller ulovlig avl (*§ 5*)
- veterinærundersøkelse av valper (*§ 6*), og av voksne hunder før de brukes i avl (*§ 17*)
- hunder som av ulike grunner ikke skal brukes i avl (*§ 7, § 8, § 9, § 10, § 11 og § 12*)
- velferden for mor og valper (*§ 13 og § 14*)
- meldeplikt (*§ 15*), avls- og velferdsplan (*§ 18*) og dyreholdjournal (*§ 19*) for oppdrettere
- inseminering (*§ 12 og § 23*)

Veien videre

Vi viser til det vedlagte forskriftsutkastet og ber om en tilbakemelding. Arbeidet fortsetter etter sommerferien, og vi tar sikte på å sende et ferdig forslag med utkast til forskrift og høringsbrev til departementet i løpet av høsten.

Med hilsen

Hege Bysheim
fung. seksjonssjef

Vedlegg: Utkast til forskrift om avl av hund

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Forskrift om avl av hund

Fastsatt av Landbruks- og helsedepartementet (dato) med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd § 6, § 10, § 22, § 23, § 24 og § 25, jf. delegeringsvedtak 11. juni 2010 nr. 814, og lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 18 og § 23.

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Forskriften skal bidra til at hunder har de beste genetiske forutsetningene for å oppnå god helse og velferd, og utøve naturlig atferd. Forskriften skal også fremme god velferd for hundene som brukes i avl, og for valpene deres.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder forhold som har betydning for dyrevelferden i forbindelse med avl av hund.

Kapittel 2 gjelder for dyreholdere. Kapittel 3 gjelder bare for oppdrettere etter definisjonen i § 3 bokstav e. Kapittel 4 gjelder for avlsorganisasjoner, raseklubber og veterinærer.

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften gjelder disse definisjonene:

- a) *avl*: reproduksjon av hunder og forhold knyttet til reproduksjonen
- b) *hund*: dyr av arten *Canis familiaris*, uansett hundetype
- c) *dyreholder*: person eller virksomhet som eier eller har ansvar for hund. Person eller virksomhet som bruker andres hunder i avl, regnes også som dyreholder.
- d) *egenskaper*: sykdommer, defekter, funksjonshemminger og andre fysiologiske, mentale eller atferdsmessige trekk hos dyr
- e) *oppdretter*: dyreholder som bruker en eller flere hunder i avl, slik at det til sammen er født flere enn ett valpekull. Dersom avlen foregår ved hjelp av inseminering, regnes personen som oppdretter fra og med første valpekull.
- f) *avlsorganisasjon*: norsk forening eller annen virksomhet som organiserer hundeeiere og legger til rette for avl av hund gjennom å utvikle stamtavler, veilede oppdrettere, arrangere utstillinger eller bidra til avlsarbeid på andre måter
- g) *raseklubb*: norsk avlsorganisasjon for én hundetype eller en gruppe av hundetyper
- h) *hundetype*: kategori av hund etter for eksempel rase, raseblanding eller bruksområde.

Kapittel 2. Generelle krav til avl av hund

§ 4. Kompetanse om avl av hund

Dyreholdere som skal bruke hunder i avl, skal kjenne til

- a) egenskaper som er kjente som arvelige og belastende for hundetypen
- b) om og i hvilken grad hundene viser ytre tegn på egenskaper som nevnt i bokstav a
- c) vesentlige fakta om hunders brunstsyklus, reproduksjon, drektighet og fødsel
- d) bestemmelsene i denne forskriften.

Dyreholdere som skal bruke tisper i avl, skal ha god kunnskap om

- a) hvordan mor og valper skal tas vare på under og etter fødsel
- b) hvordan valper skal håndteres og sosialiseres.

§ 5. Forebygging av tilfeldig, uønsket eller ulovlig avl

Dyreholdere skal så langt som mulig

- a) unngå at egne hunder brukes i tilfeldig eller uønsket avl
- b) sikre at hundene ikke brukes i ulovlig avl.

Dyreholderne skal før de bruker hunder i avl

- a) utveksle med hverandre og vurdere opplysninger om hundenes alder og eventuelle egenskaper som er arvelige og belastende
- b) vurdere om det er lovlig å bruke hundene i avl etter denne forskriften.

§ 6. Merking og registrering av hunder og veterinærundersøkelse av valper

Hunder kan ikke brukes i avl uten å være merket og registrert i samsvar med annet regelverk. Hundene skal også være registrert hos en avlsorganisasjon.

Valper skal undersøkes av veterinær når de blir merket. Veterinærene skal skrive og gi dyreholderen en helseattest for hver valp.

I tillegg til å være merket og registrert i samsvar med annet regelverk, skal alle valper registreres hos en avlsorganisasjon før valpene leveres til nye dyreholdere og senest før de er 12 uker gamle. Dyreholderen skal sørge for at det for hver valp blir registrert følgende opplysninger hos avlsorganisasjonen:

- a) opplysningene som skal registreres etter annet regelverk
- b) navn og identitetsnummer til valpens far og mor
- c) helseattest.

§ 7. Forbud mot bruk av hunder med arvelige og unødvendig belastende egenskaper

Hunder skal ikke brukes i avl dersom de har arvelige egenskaper som er kjente og sannsynligvis vil påføre avkommet unødvendige belastninger. De følgende belastningene regnes alltid som unødvendige:

- a) store og kroniske smerter
- b) betydelig redusert evne til å puste, bevege seg eller utføre andre vesentlige kroppsfunksjoner.

Hunder skal ikke brukes i avl dersom de er operert for å korrigere egenskaper som nevnt i første ledd.

§ 8. Forbud mot innavl

Hunder skal ikke pares med sine hel- og halvøsken, foreldre, besteforeldre, sitt eget avkom eller avkommets avkom.

§ 9. Forbud mot bruk av tisper som ikke kan føde på naturlig måte

Tisper som ikke kan føde på naturlig måte, skal ikke brukes i avl. Tisper som har blitt forløst to ganger med keisersnitt, skal uansett ikke brukes mer i avl.

§ 10. Forbud mot bruk av hunder med ulik størrelse

Hunder skal ikke pares dersom forskjeller i størrelse mellom dem kan påføre tispas fødselsvansker.

§ 11. Aldersgrenser og hviletid

Tisper skal ikke brukes i avl når de er

- a) yngre enn 18 måneder
- b) 6 år eller eldre og ikke har hatt valpekull tidligere
- c) 9 år eller eldre.

Tisper skal

- a) ikke føde med mindre enn 12 måneders mellomrom
- b) ikke ha flere enn 4 valpekull i løpet av livet.

§ 12. Paring og inseminering

Hunder som ikke kan pare seg naturlig, skal ikke brukes i avl. Hunder skal ikke tvinges til paring.

Tisper skal ikke insemineres uten at det er nødvendig for å unngå lange reiser med hundene, eller at det er andre særlige grunner til å inseminere.

§ 13. Levemiljø for og stell av tisper og valper

Drektige, fødende og ammende tisper og valpene deres skal

- a) ha adgang til isolert eller oppvarmet oppholdsrom med mykt, tørt og rent liggeunderlag
- b) ikke holdes i stengte bur eller bur som stables oppå hverandre
- c) ha tilpasset fôr og kontinuerlig tilgang på ferskt drikkevann
- d) ha tilsyn morgen, kveld og minst hver fjerde time i løpet av dagen
- e) ikke overlates til seg selv i mer enn 8 timer i løpet av natta.

Utenom fødselen skal tisper luftes utendørs minst 3 ganger hver dag, slik at hun får gjort fra seg og får nødvendig mosjon og stimuli. Tisper skal kunne trekke seg unna valpene når hun har behov for det.

Valpene skal fra første leveuke gradvis tilvennes utendørs forhold og samvær med mennesker. Dyreholderen skal overlate den grunnleggende oppdragelsen av valpene til tisper og være skånsom når valpene sosialiseres.

§ 14. Hold av valpene sammen med mora

Valper skal holdes sammen med mora, eller ei likeverdige tisper som fungerer som mor, til de er minst 8 uker gamle.

Kapittel 3. Særlige krav til oppdrettere av hund

§ 15. Melding til Mattilsynet

Oppdrettere skal så snart som mulig melde fra til Mattilsynet om aktiviteten.

Meldingen skal inneholde

- a) oppdretterens personnavn og fødselsnummer eller virksomhetsnavn og organisasjonsnummer
- b) adressen til stedet der oppdretteren holder hundene
- c) betegnelsen på hundetypen
- d) antallet hunder som oppdretteren bruker i avl.

Oppdretterne skal så snart som mulig melde fra til Mattilsynet dersom opplysningene endres.

§ 16. Oppdretterens kompetanse

Oppdrettere skal i tillegg til kompetanse etter § 4 ha god kunnskap om

- a) prinsippene for sunn avl
- b) hundetypen
- c) avlsprogram for hundetypen etter § 21

Oppdrettere skal ha kunnskapen og ferdighetene som trengs for å sikre hunder god velferd.

§ 17. Veterinærmedisinsk undersøkelse og helseattest

Oppdrettere skal sørge for at hundene i tillegg til valpeundersøkelsen etter § 6 annet ledd blir undersøkt av veterinær før de brukes i avl for første gang. Dersom veterinæren ikke har alle nødvendige og tilgjengelige opplysninger om hundens helse fra før, skal oppdretteren sørge for at veterinæren får opplysningene før undersøkelsen.

Veterinæren skal som et minimum undersøke om hunden er klinisk frisk og om hunden viser tegn på egenskaper som er kjente som arvelige og belastende. Gentest, blodprøve og andre nærmere undersøkelser skal utføres dersom det er krav om det i avlsprogram etter § 21. Veterinæren skal gi dyreholderen en helseattest for hver hund der undersøkelsen og resultatene av undersøkelsen er beskrevet.

§ 18. Avls- og velferdsplan

Oppdrettere skal ha skriftlige avlsplaner med rutiner for hvordan de vurderer egenskaper hos hundene, og hva de ellers gjør for å oppnå sunn avl og unngå ulovlig avl. I avlsplanen skal de også beskrive levemiljøet for hundene og hvordan de stelles. I tillegg skal

det beskrives hvordan oppdretteren fremmer god velferd for hunder som leveres til nye dyreholdere.

§ 19. Dyreholdjournal og dokumenter

Oppdrettere skal ha eller ha tilgang til en oppdatert journal som viser alle valpekullene med opplysninger om

- a) identiteten til mor og far
- b) reproduksjonsdato og -metode
- c) fødselsdato og -metode
- d) antallet levende- og dødfødte valper
- e) dato for identitetsmerking og veterinærmedisinsk undersøkelse av valpene
- f) antallet levende valper 8 uker etter fødselen.

Dyreholdjournalen skal også inneholde opplysninger om

- a) arvelige og belastende egenskaper som veterinærer har påvist hos hundene
- b) all veterinærmedisinsk behandling av hundene.

Oppdretterne skal ta vare på helseattester og andre dokumenter med opplysninger som skal journalføres etter første ledd.

Opplysningene i dyreholdjournalen og dokumentene skal oppbevares i minst 20 år. Avls- og velferdsplanen, avlsjournalen og dokumentene skal være tilgjengelig for Mattilsynet.

§ 20. Deltakelse i avlsprogram

Oppdrettere skal delta i avlsprogram etter § 21.

Kapittel 4. Krav til avlsorganisasjoner, raseklubber og veterinærer

§ 21. Krav om avlsprogram

Avlsorganisasjoner og raseklubber skal

- a) ha eller være tilsluttet avlsprogram for hund
- b) sikre at det finnes avlsprogram for alle hunder, uansett hundetype
- c) utvikle stamtavler for alle registrerte hunder.

I avlsprogrammene skal det fastsettes krav og tiltak som er nødvendige for å sikre at deltakerne overholder denne forskriften. Det kan også fastsettes krav som utfyller eller er strengere enn forskriften. Avlsprogrammene skal inneholde konkrete bestemmelser for ulike hundetyper om

- a) hvilke arvelige egenskaper, og eventuelt hvilke former og grader av slike egenskaper, som gjør at hunder ikke kan brukes i avl
- b) hvilke genetiske, teknologiske eller andre metoder som skal brukes for å vurdere om hunder kan brukes i avl
- c) hva slags kompetanse deltakerne skal ha.

Avlsorganisasjoner og raseklubber skal kunne fastsette avlssperre og andre nærmere bestemte sanksjoner overfor deltakere som bryter kravene i avlsprogrammet.

§ 22. Krav til veterinærer

Veterinærer som undersøker arvelige egenskaper hos hunder for deltakere i avlsprogram, skal

- a) ha nødvendig kunnskap om hundetypens arvelige egenskaper
- b) kjenne til innholdet i avlsprogrammet for hundetypen
- c) vurdere forsvarlig om hunden har egenskaper som gjør at den ikke kan brukes i avl
- d) gi dyreholderen et kompetent og konkret råd om bruk av hunden i avl
- e) dokumentere og registrere resultatene av undersøkelsen og rådet slik at opplysningene er tilgjengelige for avlsorganisasjonene, raseklubbene og deltakerne i avlsprogrammet
- f) ellers bidra til at avlsprogrammet blir gjennomført som fastsatt.

§ 23. Inseminering av hunder

Det er bare veterinærer som kan ha ansvar for å

- a) ta ut sæd av hunder
- b) inseminere hunder.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

§ 24. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige enkeltvedtak for å gjennomføre bestemmelsene i denne forskriften.

§ 25. Dispensasjon

Mattilsynet kan i særskilte tilfeller dispensere fra denne forskriften.

§ 26. Straff

Brudd på bestemmelsene i kapittel 2 og kapittel 3 kan straffes etter dyrevelferdsloven § 37.

§ 27. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Denne forskriften trer i kraft (dato), unntatt § 21 første ledd bokstav b om avlsprogram for alle hundetyper, som trer i kraft (dato).